Blogi

Suomalaisten pankkien arvopaperisalkut ovat asemoituneet aiempaa paremmin ilmastonmuutoksen siirtymäriskeihin

Tilastot, Ilmasto | 04.12.2025 | Usva Topo

KIRJOITTAJA

Usva Topo
Ekonomisti

Suomalaiset pankit ovat keskimäärin varautuneet yritysten markkinarahoituksessa euroalueen pankkeja paremmin politiikkatoimiin, jotka ohjaavat markkinoita kohti hiilineutraaliutta.

Uudessa julkaisussaan EKP tuotti aiempaa ajantasaisempaa tietoa yrityksistä ja niiden hiilidioksidipäästöistä. Pandemian jälkeen hiili-intensiteetti, eli hiilidioksidipäästöjen määrän ja liikevaihdon suhdeluku supistui suomalaisten pankkien arvopaperisalkuissa[1]. Suomalaisten pankkien arvopaperisalkuissa hiili-intensiteetti oli pienempi kuin eurooppalaisilla pankeilla keskimäärin. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että suomalaiset pankit ovat keskimäärin varautuneet yritysten markkinarahoituksessa euroalueen pankkeja paremmin politiikkatoimiin, jotka ohjaavat markkinoita kohti hiilineutraaliutta.

Sijoittajat kohtaavat kahdenlaisia ilmastoriskejä, fyysisiä ja siirtymäriskejä. Fyysisillä riskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka syntyvät ilmastonmuutoksen aiheuttamista muutoksista sademäärissä, lämpötiloissa ja muissa luonnonolosuhteissa. Omistuksista voidaan tarkastella, että kuinka suuri osa omistuksista altistuu näille riskeille ja kuinka suuria tappioita näiden riskien toteutumisesta seuraisi pääoman riskialtistumisen ja tuhoutumisen kautta. Toiseksi siirtymä kohti vähähiilistä taloutta synnyttää siirtymäriskejä pankkien salkkuihin. Pankit voivat varautua tähän vähentämällä hiili-intensiivisten investointien osuutta myöntämistään lainoista ja sijoituksistaan.

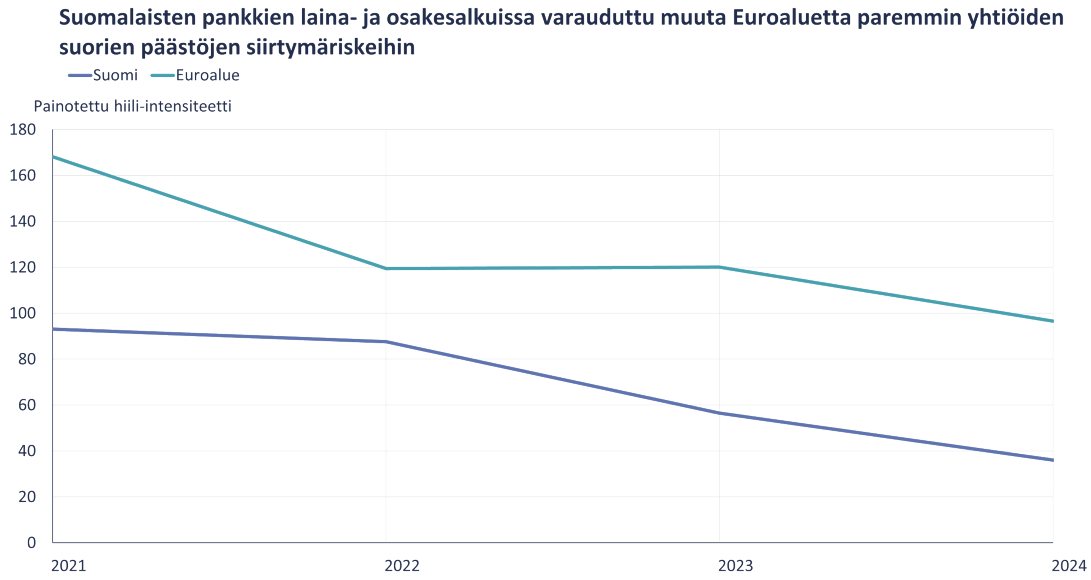
Tässä blogissa käsittelen siirtymäriskejä suomalaisten pankkien omistamien listattujen yhtiöiden kautta sekä yhtiötä, joiden velkakirjoja pankit omistavat. Tarkastelu on rajattu EKP:n laskemiin lukuihin yhtiöiden ryhmätason suorista päästöistä (Scope 1)[2]. Esimerkiksi taksiyhtiölle syntyy

suoria päästöjä, kun yhtiön polttomoottoriautot kuluttavat polttoainetta. Tarkastelun ulkopuolella on esimerkiksi ostetun energian (Scope 2) tai tuotannon arvoketjusta (Scope 3) syntyneet päästöt, jotka muodostavat merkittävän osuuden päästöistä. Ostetun energian päästöjä (scope 2) syntyy esimerkiksi, kun yritys ostaa sähköyhtiöltä sähköä omaan käyttöönsä. Silloin ostetun sähkön tuotannosta syntyneet päästöt allokoidaan yritykselle ns. Scope 2 -päästöinä. Tuotannon arvoketjussa (scope 3) syntyy päästöjä esimerkiksi yrityksen jätehuollosta tai toiselta yritykseltä ostetuista logistiikasta sekä yritysten lopputuotteiden käytöstä.

Suorien päästöjen siirtymäriskit ovat suomalaisten pankkien arvopaperisalkuissa pienemmät kuin euroalueella keskimäärin

Markkina-arvolla painotettua hiili-intensiteettiä (WACI[3]) käytetään yleisesti sijoitussalkun hiilidioksidipäästöjen mittarina. Hiili-intensiteetin laskentaan tarvitaan kaksi tietoa salkun yhtiöstä. Ensinnäkin tarvitaan tieto siitä, kuinka monta tonnia hiilidioksidipäästöjä sijoituksen kohteena oleva yhtiö tuottaa omalla toiminnallaan. Tätä päästömäärää ei voi kuitenkaan vertailla suoraan toisten yritysten tietojen kanssa, koska yritysten liikevaihto yhtiöittäin vaihtelee runsaasti. Toisena mittariin tarvitaankin tieto yrityksen samalta vuodelta tilikauden liikevaihdosta. Tonneittain mitatut hiilidioksidipäästöt jaetaan liikevaihdolla, jolloin tulokseksi saadaan yrityksen hiili-intensiteetti. Hiili-intensiteettiä käytetään tyypillisesti siirtymäriskin mittarina. Korkea intensiteetti viestii suuremmista haasteista siirtymässä kohti hiilineutraalia tuotantoa.

Kuvio 1.

Lähde: Euroopan Keskuspankki.
© Suomen Pankki 20.11.2025

Kuviosta 1 nähdään, että suomalaisten pankkien arvopaperisalkkujen yhtiöiden suorien päästöjen painotettu hiili-intensiteetti on matalampi kuin Euroalueen maissa keskimäärin. Tämä tarkoittaa, että suomalaiset pankit altistuvat vähemmän siirtymäriskeille, eli salkun yhtiöillä pienempi matka siirtyä hiilineutraaliin tuotantoon.

Hiilidioksidipäästöjen vähentyminen ja liikevaihdon kasvu selittävät muutosta hiili-intensiteetissä

Euroopan keskuspankin uudessa tilastojulkaisussa[4] eritellään, että mitkä tekijät laskevat ja mitkä vuorostaan nostavat painotettua hiili-intensiteettiä. Esimerkiksi sodan Ukrainassa takia energian hinnat kohosivat ja kiihdyttivät Euroalueella ja Suomessa inflaatiota. Näinä vuosina nähdään, että kiihtynyt inflaatio laski hieman painotettu hiili-intensiteettiä, sillä korkea sähkön hinta vaikutti tuotantoon. Vuosina 2021–2024 inflaation vaikutus jäi suomalaisten pankkien arvopaperisalkkujen osalta kuitenkin pieneksi. Pankkien arvopaperisalkkujen suorien päästöjen hiili-intensiteettiä laski erityisesti päästöjen vähentyminen. Hiili-intensiteetin laskua kuitenkin hidasti pankkien arvopaperisalkuissa olevien yhtiöiden liikevaihdon kasvu.

EKP julkaisi lisää tietoa riskeistä

Uusimmassa julkaisussaan EKP sai tuotettua aiempaa ajantasaisempaa tietoa yksittäisistä

yrityksistä ja niiden hiilidioksidipäästöistä. EKP julkaisee uudet luvut ilmastoriskeistä alustavina tietoina ja tietoja päivitetään jälkikäteen. Saatavilla on myös kattavampaa tietoa fyysistä riskeistä eli sään ääri-ilmiöistä ja niiden vaikutuksista. Huomioimalla ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit EKP voi paremmin edistää hintatason ja pankkien vakautta[5].

Asiasanat

ilmastonmuutos, siirtymäriskit